Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадуьл 1923 шера дениз ◆ ЕРА, 4 МАРТ, 1982 ШУ. ◆ № 27 (5593). ◆ Мах 3 кеп.

ХIара балха дийнахьа хьадер дукхагIа хилийта!

СОВГIАТ ДIАДЕЛАР

1981 шера СССР экономически социальни дегIайоалара пачхаьалкхен план толаме кхоачашъяра районаша лелаьча Ерригсоюзни социалистически яхье котъьинарг а даьрхIа КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК карара кара тела ЦIе байракх синай Шелковской района.

Селхан района культура ЦIагIа из деза совгIат дIаделар КПСС Центральни Комитета члена, Нохч - ГIалгIай обкома хьалхарча секретара вов. Власов Александр Владимировича.

ЦIе Байракхи дипломи дIайдача парте Шелковской райкома хьалхарча секретара, Социалистически Къахьегама Турпала В. Г. Табацковас дег тIара баркал аьлар партен правительствай шоай района къахьегамхой балхах ишта бокхха мах барах. дош делар дIахо йоадача хана шелковчанаша кхы тIа а хьинар айдена шоай декхараш кхоачашдергхиларах.

Торжественни собрание къамьлаш дир «Красный пахарь» колхоза дикагIйолча доярка Т. Шамсидовас. Червленски чхьагIар доаьхача завода директора К. М. Перова, Ленина цIерагIча колхоза механотряда начальника А. Ф. Молочкова, ВЛКСМ райкома хьалхарча секретара, комсомола XIX съезда делегата В. И. Гавриша, «Бурунный» яхача совхоза парткома секретара Н. П. Мишутушкинас, «Шелковский» племовцезавода воккхагIйолча жа Iуно, Социалистически Къахьегама Турпала Н. А. Эсмухамбетова, «Коминтерн» колхоза председатела Н. А. Юшкова. Цар дош делареза Даьхе дIахо а экономически социальни дегIайоалара шоай коллективаша хьинар ца кхоеш къахьегргхилар.

Гулбенначар дегаш йоадаьна КПСС ЦК-га, СССР Министрий Совета га, ВЦСПС-га, ВЛКСМ ЦК га даьийта письмо тIайийар.

17 АПРЕЛЕ — коммунистически СУББОТНИК

Укх шера 17 апреле Ерригсоюзни коммунистически субботник [illegible] Москве[illegible] предприятий болхлой [illegible] дег тIара къобалбеш хьалхавар Назрановски района «Назрановский» совхоза къахьегамхой.

Цу дийнахьа дергдолча балхаша [illegible] ца тIа [illegible] бригадаша фермаша, отделениеша.

Масала, [illegible] фермаш хьайбаш леладераша даьрхIад субботник хьадоьча дийнахьа фермай коммуни шеда, керда [illegible] дIайоала, чура а арахьара а цIена а еш хьайбаш латта [illegible] кхача [illegible] [illegible]

[illegible]

Хьалха [illegible] [illegible]

Х. МАГОМЕТОВ.

БIаьстан балхаш дIадоладара мел эша гIулакхаш кхоачашдаьд Урус - Мартановски района «Красноармейский» совхоза бригадашкарча механизаторашеи мастерскерча болхлошеи. ДIадахача шера йиъ лагIчеи укх шера цхьоалагIчеи кварталех тоас езар ялхайтта трактор болаш цар 1 март хьатIаотташ ткъаь йиъ трактор тоаяьй!

Толам баьнхаб механизатораша юртбоахама тIехьайиза лелаю техника тоаеча а. Къаьстта белгалбаьннаб КПСС член волча, «Знак Почета» яха ши орден лелаеча Кадыров Хьусенеи парте обкома члена Гедаев Iарбеи кулгалдеча бригадашкара балхаш. Эггара хьалхен дикагIен техника тоаль баьнаб уж.

ХIара балха дийнахьа шоай нормаш дикка тIехкхоачаш а еш къахьийгад мастерскерча болхлоша а. Царна юкъе белгалбаьннаб слесараш Каплаев Шиблу, Юшаев Мауцет, Алиев Рамзан, токарь Такаев Мовла, механик Зулаев Ракъуб, кхыбараш.

СУРТА ТIА: Урус - Мартановски района «Красноармейский» совхоза дикагIвола бригадир Кадыров Хьусен шоай техникага хьожаш воалл.

З. БАТЧАЕВА сурт.

БIаьстана накъадолхаш

Кхашкара бIаьстан балхаш дара техника тоаль боалаш латт кулгашкара механизатораш. Уж балхаш дIадолладара тракторашк тоаль даьннад Ачхой-Мартановски, Надтеречни Назрановски, Советски Шелковски районий боахамаш, ремонт чакхйоалаш латт Гудермесски, Наурски, Сунженски, цхьайолча кхыча районий боахамашка.

Кхашкара балхаш дIадоладара механизатораш кийчдаь баьннаб деррига нохараш, сеялкаш, культиваторараш. Мастерскешка чуйина тоаеш латт ялат чуэца комбайнаш а.

БIарча хьийнача республике ялат чуэцара кийчъяй 000 комбайн е еррига йолаш ярех 60 процент. Ялат чуэца комбайнаш къаьстта сихагIа тоаеш латт Ачхой-Мартановски, Сунженски, Урус - Мартановски, Шелковски районий боахамашка.

Шин бетта итогаш

1982 шера дIадахача шин бетта промышленни предприятеша баьча балха итогаш яьй республика статистически управлене.

Республика индустре болхлоша бIарча хьийначa продукци маьхала яккхара февраль беттеи шин беттеи план кхоачашъелта Iалашдаьд.

Шин бетта планал совгIа республика мехкдаьттахоша Даьхенна деннад 20 эзар тонн мехкдаьттеи 9 миллион кубически метр гази.

Кердача шера хьалхарча деношка деил продукци дукхагIа арахецаш я дукхагIа предприятей производственни коллективаш. ДIадахача шера цу хана хинначул ийседича продукци дукхагIа арахийцай «Нефтехиммаш часть» яхача заводо — 5 процент, кондитерски фабрика — 17 процент, Шалински мехлесхоз — 24 процент, Грозненски экспериментально-механически заводо — 15 процент, Грозненски металлически тара заводо — 6 процент. БIарча хьийнача республика промышленностьо кхоачашъяьй къахьегама опсарле лакхъяра задани.

БИЗЗА ПАЙДА ЭЦА КХОАЧАМЕХ

Парте XXVI съезди КПСС ЦК ноябрьски (1981 шера) Пленуми решенеша хьинар айдаь бола Назрановски района совхозийн фермай къахьегамхой шоай беррига ниэ тIабахийта оарцагIбаьннаб цхьайтталагIча пятилетка шоллагIча шера йола хьайбай продукташ яхарен пачхьалкхенга йохкарен плани социалистически декхараши ханал хьалха, 1982 шера 20 декабре кхоачашдара. Иштта, 1982 шера пачхьалкхенга 900 тонн дулх 4150 тонн шурен йохка езаш ба района фермай къахьегамхой.

ДIадахача шера толаме кхоачашйир хьайбаш леладераша пачхьалкхенга шура а дулх а дохкара планаш. Иштта, план 900 тонн хиннача цар дехкар дулх 1112 тонн, шура план 3900 тонн хиннача — 4064 тонн. Къаьстта дика толамаш даьхар «40 лет Октября», «Назрановский» яхача совхозий къахьегамхоша.

Пачхьалкхенга шура йохкара даькъе дика толамаш доах района хьайбаш леладераша укх шера а. ДIадахача шера укх ханаца ийседича шура йохкара боарам 4 процент лакхагIа ба укх шера районе. ХIаьта «Назрановский» совхоле 18 процентага кхоач из, «40 лет Октября» — 19 процентага. Iаи хьалаш укх шера хала хинна доллашехьа, хьайбаккхача шурий боарам лох ца балара совгIа сохкарчул лакхагIа ба укх шера фермашка. Шелковски района хьайбаш леладераша дIадоладаь дика гIулакх хьал а лаьца, хьайбай продуктивность лакхъяра шерра социалистически яхь а йоаржаь, алсамъяккхай фермай къахьегамхоша доахан Iулашкара йоаккха шура, хIара денна соахка укх хана йохкаш хинначул 1,5—2 тонн дукхагIа йохк из укх шера пачхьалкхенга. Уж толамаш шишегIа даьнна а дац е укх шера доакъар шортта хилара даьнна а дац. Цар кIийле я доаркаша, доахангa хьожаш болча болхлоша, специалисташа. Партийни профсоюзни организацеша цхьана деттача доахан Iулаштеи деррагача доахани доакъар совхозий специалисташа уттальча рационашка хьежжа, боккъонца кийч а деш, тегга вIашгIехьдаьккха хилари цул совгIа фермашка хьайбашта гIулакх дара распорядоки кхабара режими кийса лелаеш хилари. Иштта, масала, «Назрановский» совхозе духхьала хьайбаш кхабара режими царна гIулакх дара распорядоки телха ца ярагIа 10 процентага кхоачам лакхъеннай деттача Iулий продуктивность.

Района совхозий фермашна болх беш я гIожа, концентрировани, кхы доакъар кийчдеш бола цехаш. Иштта, района совхозашка болх беш я 3 доакъар вIашагIъадерг, муж кийчбаран ча Iанарца тоадаран йола 5 доакъар Iанарца кийчдерг, хий ца доалла доакъар кийчдара йола 4 АВМ Цу агрегаташца кийчду доахашна декхаш дола доакъар «Назрановский», «40 лет Октября», «Экажевский», «Маяк» яхача совхозашна. Цхьабакъда, вогIа да йола совхоз - техникума ферме. Укхаза боахама способах хьалъеш латта 1980 шера яьнна хила езаш бола доакъар вIашагIъадерг хIанз а эксплуатаце дIаланза я ЦРх хьалъяра балхаш селла тIехьадовлара бахьан да гIишлош ю материалаш ца хилар. Хьалъеш латт цу совхозе АВМ а 1981 шера яьнна хила езаш бола из хIанз а яьккха яц Серноводски ПМК.

Пеккхий халонаш ийслу хьайбаш леладерашта пачхьалкхенга дулх дохкара даькъе. Цхьабакъда, из гIулакх тоадара боахамашка вIаштIехьдаьккхад шоай резервай чотах а иштта бахача нахагара ийдеш а чуоттадаь хьайбаш дерстаделга. Иштта, «40 лет Октября» яхача совхола чуоттадаь кхолбаш ди 300 бежан, хIаьта юкъера лаьрхIача царех хьайбана дийнахьен буси тIаккхета доал 600—700 граммага кхоач. Цу тайпара балхаш деш латт района кхыча боахамашка а. Масала, «Экажевский» совхоло 1982 шера январь бетта 32 бежан дулха пачхьалкхенна дIачу а деина тIехккоачашъяй ший ах шера план.

Пайда эцанза йола резерваш а я боахамашка: «Назрановский», «40 лет Октября» яхача совхозашка гранули брикеташ кийчъю цехаш заводаш шоай беррагача низаца болх бе йоалалийтар, доакъар хьайбашта дIадалара кийчделен доакъар Iалвиделгеи совхозашка дIахо тоадар; хьайбаш дебадари уж дикагIа кхабари. Производствана шура яхара поточни система юкъейоалаир.

Х. АГИЕВ,
Назрановски района юртбоахами управлене иерттера зоотехник.

СОВЕТСКО-ПОЛЬСКИ ПЕРЕГОВОРАШ

1 марта Кремле КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Л. И. Брежневеи ПОРП ЦК Хьалхара секретарь, ПНР Министрий Совета Председатель В. Ярузельский керте а волаш визитага Москве еача польски партийно - пачхьалкхен делегацеи юкъе переговораш хилар.

Советски оагIорахьара переговорашка дакъа лоацаш дар КПСС ЦК Политбюро член, СССР Министрий Совета Председатель Н. А. Тихонов, КПСС ЦК Политбюро член, СССР КГБ Председатель Ю. В. Андропов, КПСС ЦК Политбюро член, СССР кхыча мехкашцара гIулакхий министр А. А. Громыко, КПСС ЦК Политбюро член, СССР обороны министр Д. Ф. Устинов, КПСС Политбюро член, КПСС ЦК секретарь К. У. Черненко, КПСС ЦК секретарь К. В. Русаков.

Польски оагIорахьара — ВIашагIкхийттача ахаркий парте Исполнительни Комитета председатель, ПНР Министрий Совета Председатела заместитель Р. Малиновский, Демократически парте ЦК председатель, ПНР Министрий Совета Председатела заместитель Э. Ковальчик, Политбюро член, ПОРП ЦК секретарь, ПНР кхыча мехкашцарча гIулакхий министр Ю. Чирек, ПОРП ЦК Политбюро член, ПОРП Катовицки воеводски комитета хьалхара секретарь З. Месснер, ПОРП ЦК Политбюро членалла кандидат, къаман оборона министра хьалхара заместитель, Войска Польски Генеральни штаба начальник Ф. Сивицкий, ПОРП ЦК Политбюро членалла кандидат, ПОРП ЦК секретарь М. Возняк, ПНР Министрий Совета Председатела заместитель, ПНР Министрий Совета экономически комитета председатель Я. Ободовский, СССР-ера ПНР посол К. Ольшевский.

Л. И. Брежнева польски делегацена дийцар КПСС XXVI съезди решенеш кхоачашъяра Советски Союзе беча балхах, съезд хинначул тIехьагIа дIадахача шера цу даькъе баьча балха толамеча итогех. Советски оагIорахьара дIадовзийтар советски демократи, къахьегамхошта долча беркатa парте социально - экономически политика [illegible] юаяра чакхдоала гIулакхаш.

В. Ярузельски мах бир Польски [illegible] хьала, партеи пачхьалкхеи [illegible] ца тIехье доаттабеча къовсамех дерригера [illegible] бе дахьеча ПОРП ЦК XII пленума итогаш. Цо белгалдаьккхар, машаре социализмай хьашт еровейски континента тIа стабильность хилийтар, дуней халкъашта юкъера машар [illegible] вIоагIаар духьа польски халкъ Советски Союзаца, Варшавски Договора кхыча пачхьалкхашцара доаргдоала доттагIал чIоагIде бIубенна хилар.

ОагIонаша вIоаргIа дIаяхаш биннар социалистически интернационализм, кхьара хьашташ дерIараш вIаш дола, пожкъостамза солидарность, вIашин покъостан дар ларде уллаш бола советско-польски шин оагIорахьарча гIулакхийн перспективаш лоаттам Цар дакъхIар цкка а мехка юкъе леладу экономически, торгови, культурни гIулакхаш шердара хоадам болаш дола хIама де.

Советски Союзеи Польшаи дарпъю империалистически диктаг, мел эшар цу тIеза кхеран мелбара, [illegible] шар чIоагIбара кхотках мел белга вIоаргдара. ХIаьта дуней халкъашта юкъерча торгово - экономически бувамашка диллала, СССР-о а Польшас а чийхой. вIашин тIоьйле ялара, экономически пайдане хилара ларда массе мехкашца уж дегIа а кхуладарга.

Л. И. Брежневеи В. Ярузельскеи дийцар актуальни дуней халкъашта юкъера дешаш, хIаьта хIанзарча цIенхашттача дуней тIарча хьале вIаккха ца хиннача тайпара социалистически содружества мехкаш цхьоагIо болаш, машара тIехьара низаш конфронтаци эшаяра, гера йоаделга кхатохара, милитаризмай тIемаи низашта духьала довлара кхоладенча хила делага хьа [illegible] кхайкадир.

Переговораш безамеча, доттагIлен хьале дакхъьлар. Цар хьахьенхар Советски Союзаи Польски Халкъа Республикаеи юкъера вежарашха йола союз, доттагIал, вIашин цхьана гIулакхаш леладелга дотаргдоалаш долга. (ТАСС).

ДоттагIлен вIашагIкхетар

3 марта Кремле КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Л. И. Брежневеи ПОРП ЦК Хьалхарча секретара, ПНР Министрий Совета Председатела В. Ярузельскенеи юкъе хилар.

Цул доакъашхоша керттера теркам тIабихийтар политически, экономически Iилма - техническа, культурни даькъе советско-польски вIашин цхьана леладу гIулакхаш дегIадоалаьара керттерча проблемашта, советски польски халкъашта, КПСС-ан ПОРП-ан юкъера доттагIал дIахо чIоагIдара.

Л. И. Брежневеи В. Ярузельскеи цхьатарра мах бир дуней халкъашта юкъерча хьала лоаттамеи перспективий. Цуно цхьана белгалдаьккхар, Советски Союзеи Польски Халкъа Республикеи дIахо йоадача хана а социалистически содружества хьашташ дерадергхилар, империалистически къерама, Iоткъами, шаьташа духьала халкъаша лоаттабеча къовсаме шоашкара доагIа дакъа юкъедухаргхилар. ХьалхагIа а санна кхозкамгарен конфронтацегарен дахьна тьаугта дуней халкъашта юкъера проблемаш кхоахам кIаьдбара политикаги хьакал котдаларгеи вутача къахкагIа къеcтте лерхIаш хилар хьахийкадир.

ВIашагIкхетар безамеча, доттагIлен, дувзар вIаши хетталеча хьале чакхдаьлар.

(ТАСС).

Москвера дIабахар

3 марта Польски вIашагIкхийттача балхлой парте Центральни Комитета Хьалхара секретарь, ПНР Министрий Совета Председатель Войцех Ярузельский керте лаьтта официальни визитагIа Советски Союзе хиина Польски Халкъа Республика партийно - правительственни делегаци Москвера дIаехар.

Аэродроме В. Ярузельский, делегаци членаш [illegible] ме накъадаьккхар мохкъдаша Л. И. Брежнева, Н. А. Тихонова, Ю. В. Андропова, А. А. Громыко, Д. Ф. Устинова, К. У. Черненко, К. В. Русакова, [illegible] (ТАСС).

СИЙЛАХЬ-ДОККХАЧА КАРАГIДАЬННАРИЙ ИСТОРИ ЯЗДЕРАШ

СССР ЖУРНАЛИСТИЙ СОЮЗА V СЪЕЗД

Коммунизм баьхаи къовсам лоаттабери балха строй на юкъе леархIане могIи а советски журналисташа. Партийни белайоалам, ленински принципашта тешаме болча цар шоай декхар дерхI планета тIарча халкъашта эзара хьалхе социализм котъьяьча мехка дола баьцар довзийтар, машараи социальни прогрессеи идеи хьалхар. Советски халкъа турпала гIулакхех дешнара дешна яздар.

СССР журналистий Союза V съезда делегатий корпуса къаьмотиге [illegible] дIадахача пхе шера масстоал информаци пропагандан средствашкара тIеваьннарг, баьча балха анализ яр, коммунизм дехьхера хIанзаргIа халкъарIа бIаьне пайда хьалхашта латта керда боккхачо декханни доахар. Из хьахийкадир 2 марта Москве Союзий Цен Котаяна ЦIа.

Президиуме — КПСС ЦК секретарь М. В. Зимянин, КПСС ЦК пропаганды отдела заведующий Е. М. Тяжельников [illegible]

[illegible]

халкъашта юкъерча журналистий организаци представитель, социалистически дегIаувлачи мехкий журналистий организацешкара кхулахошка.

СССР журналистий Союза балхах КПСС XXVI съезда решенешка дувцадечача советски журналистика декхарехи отчетий доклад йир Союза правлене председатела В. Г. Афанасьева.

Советски халкъа [illegible] массови информаци пропагандан средствай доагIам [illegible] хилар [illegible]

[illegible]

пропагандистски аппарат. Из — СССР халкъий 55 меттела араюала 11 эзар тайпа периодически издании, 212 центральни мотташкарен издательствани. Центральни телевидени, Ерригсоюзни радио, ТАСС, АПН.

ТIа - тIа хилачарегIа сиха вежайоалаш телевидене, радиовещание экономически, социально - политически дуккхачи процессаш [illegible] пайда йиъ обществени дегIахара керттерча проблемай решенеш [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ВАХАРЕ ДЕНАЛЕ НИКЪ ЛУВЦА

Комсомола областной XVIII отчетно-хоржамий конференцера

Республика комсомол цо рагара шерага ниа болаш боагIа. ХIанз цун мугIарашка ва 111 эзар совгIа сат. Из боккха низ ба, хIаьта цунца хьежжа тIа-тIа доккхаеш хулаш латт Нохч-ГIалгIайчен катийча нахеи мехкарашеи республика хьалха болхам культура дегIайоалаечна юкъекххьа лакъа а. ХIанз «ЦхьайттаналагIча пятилетка — къонабарий хьинаре къахьегам, знанеш, инициатива, кхоллам» яхача болаж лакъа доалаш ва катирхой 132 эзар сат. ХIаьта царех кхоалагIа дакъа барашец 606 комсомольско - катирхой коллективан хIана дикка хьалхе кхоачашьбйй дIадахача шера планаш, беркате гIулакхаш карагIдаьнна накъабьхкад республика комсомольний форума, аьлаш конференце доклад еш ВЛКСМ Нохч - ГIалгIай обкоми хьалхарча секретара Г. Эльмурзаева.

Областной комсомольски организаце кхебаь КПСС XXVI съезда делегаташ, Ленински комсомола республикански преме лауреаташ Умалатова Сажи, Умхаджаева Малика, Старогрозненски бурув тохара балхий управлене бурувдеттар Лихоман Николай, СССР Лакхехьарча Совета депутаташ Дзармотов Муса, Финогенова Надежда саина болча тIехдикача къонача къахьегамхой цIераш республика доазол арахьа а йовзаш я. Цу тайпарчаргара хьокхам а эшаш шоай къахьегама гIулакхаш дIахо дебадеш хьабоагIа дай катий нахи мехкарийя.

Бахаро хьалхашка увттаду декхараш толамо кхоачашде могаш. КПСС XXVI съезда, парте ЦК ноябрьски (1981 ш) Пленума решенеш кхоачашъеча шоай партийни организацешта хьинаре гIо деш йола бIаьш комсомольски организацеш я республике. Шоай болх хаьддача лостамагIа бу «Грознефть», «Грознефтеоргсинтез» объединеней, Грозненски мехкдаьтта институтa, Малгобекски бурув тохара балхий управлене, Пожай-Юртовски района Шерипова цIерагIча колхоза, Урус-Мартановски района Мичурина цIерагIча совхоза, Наурски района Кирова цIерагIча совхоза ВЛКСМ комитеташа. Катирхошта къахьегама кхетам баларах дукаш белгалъяьккха йоагIа социалистически яхь леладелга дика оIаштIехьдаьккха из СССР 50 шу дизара цIерагIча тамзавода комсомольски организаци. Укхаза лертIа терко ю къаьст-къаьстача комсомольцашца болх бара, къонабарий къахьегамхара безам совбаккхара шоала болх хьабе, баха, салаIа халаш хьадара.

Бакъда, из ала йиш яц дукха мах балха тIа хувцалуча, дисциплина лоха йолча, цхьабола болхлой хьаьтта къонабараш, шоай даьнех лоархIа ца беча Шерипова цIерагIча ГНПЗ, цементна, «Автоспецобор» доалане» яхача заводех, кога тIирс беча фабрикаш.

Укх тIеххьарча шин шера шийн мугIарашкара дукха катий нахи мехкарийн халкъа бахама лоархIаме гIулакхаш кхоачашдеча хьежабьб ВЛКСМ обкомо. Шоай лоIамагIа Ерриссоюзни комсомольски гIишлош хьалъеча болх бе яхаз 624 катирхой. Комсомольски путевках промышленноста предприятешка, гIишлош еча, бытовойи торгови организацешка [illegible] 5650 студенти 100 эзар совгIа шин дашкари дешархой студенческа гIишлош отрядашка, бригадашка къахьегама мул [illegible].

1981 шера [illegible] РСФСР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Сийлен грамота [illegible] ВЛКСМ ЦК [illegible] катирхой [illegible] В. В. Стручкова. Иштта [illegible].

[illegible]

йолаеш е хIаъ дийнар Малгобекски УБР бурувдеттачо М. Картоева. «ХIара балха дийнахьа хьадер дукхагIа хилийта!» яхача девизагIа шерра иаь йоарнаар бахьа, делаш хIана цхьаь цаI бригада ии управлене шин декхарех лоархIа ии еш Кхьчарна хьокхам луш къахьег А. З. Галиева кулгалдеча № 19 йолча комсомольско-катирхой коллективо, хIаьта аз болх беча № 15 йолча коллективо комсомол хьаль 63 шу дизарга кхоачаш мехкаьтта нерда кIеь тохийтаргьа, аьнна декхар тIаиийаар Iа ха тIаккхачалехьа 5170 метр кIоарга бурув а теха, иза бола кIеж тохийтар оаха. Цу толамий оола сенах латт аьлча, из латт аьь дика оIаштIехьалкхарах, лертIа кхетама болх барах, къахьегамхой хьаштий йоакхо прах.

Шийкхьамьал чакхдоалаш ВЛКСМ обкомагара республика дикагIйолча бурувдеттача бригадай балха опыт Iомадаь цар ларде хьалха латтача опыта школаш оIашал Iоахилга дийхар цо.

Балха эффективности дикали лакхьар дукха царпартен правительствам цхьайтталагIча пятилетке промышленносте чаккдаккха могадаьд бригадни хьисапе къахьегам оIаштIехьбаьккхар. Цу даьхье шоай коллективе белгала болх белга хьахьекхар парте XXVI съезда делегата, Ленински комсомола республикански преме лауреата, «Красный молот» завода электросварщиков С. Умалатовас. Предприятге бригадни хьисапе къахьегам оIаштIехьбаьккхара шерра болам баьржаб X пятилетке заводе шерра дIадоладир бухсоцаш хьахур дукхагIа хилийтара тIалерзадаь дола из гIулахх. ХIана заводе нихаш я цаI йолча подрядагIа болх беш йола бригадаш, цар дукхача къахьегамхоша балха массехк професси караерзаьй, 70 процент болхлой 2—4 говзал Iомаяь ба.

Бригадни подряд юкъейоалаелга атта хIама дац, цудухьа партийни организацеша комсомола комитетаца цхьана чакхдоах къахьегама цу метода пропаганда яра, из балха юкъейоалаяра гIулакхаш. ХIана заводе къахьегам цу тайпара оIаштIехьа а баьккха бола беш я йиъ комсомольско - катирхой бригада. Царна юкъе толашагIа лоархIаш я Александрович Петра кулгалдеш яр. Цар декхар тIаийнад шин шера план республика автономи хьахинна 60 шу, нохчиин гIалгIайн шоай лоIамагIа Россеца юкъебаха 200 шу дуаз юбилей сьалехьа кхоачашьль йоакхаргья, аьнна.

ХIаьта республика юрта бахаме даьржача болмаш юкъе эгара лоархIамегI дарех лараIа деза шера хIара Iаттагара пхи эзар килограмм шура яьхара тIехьа доярнаша лоаттабу къовсам.

Гулбеначар безаме кехаш лацучI республика къонача доярхашта юкъе «Красная косынка» яхача девизагIа лорика хийнача социалистически яхье совхоз котъньнича Шелковской районц «Красный пахарь» колхоза доярка Т. Шамсидовай къамьалага. Цо аьлар, массеха шу хьалха хIара Iаттагара [illegible] эзар килограмм шура яькки из могаш дукха доарлаш яр. ХIана цох [illegible] юкъера хьокхам мара лац. Тха ферме [illegible] хIара Iаттагара пхи эзар килограмм тIех шура яькки карагIдаьнна, хIаьта тха [illegible] баркI доярша [illegible] совхоз шоай тIаийна социалистически декхараш Октябрьски [illegible] 5410 килограмм [illegible].

Толама лард сенах латт аьлча, из латт ферме социалистически яхь дика оIаш [illegible], цу даьхье [illegible] дIадоьлалиташ [illegible] профессионни [illegible] организацешта балха [illegible] дика [illegible]. Цу дерригие [illegible] Бурсоцаш [illegible].

[illegible]

Республикан [illegible] СССР а ЧИАССР а [illegible] ВЛКСМ XIX съезда [illegible].

аьнхара тIехьа. Катирхой хьинар айделга дика оIаштIехьайннахад Шалински, Назрановски, Старопромысловски, Ачхой-Мартановски, Шелковской районашка.

Цу дерригие бе боагIа мах а беш, къахьегама болачаш доржадецта юхадеттача бахьанех а кхоачамбоацарех а дийцар укхаза. Белгалъяьккхар, ВЛКСМ обкома балхлойи юртийн катирхой отдела заведующе Г. Даулгатов, секретара Х. Дейтова яхка кулгалдара лертIа тIаьхьожам ца лоаттабелга, цу даьхье ВЛКСМ райкомашкара доагIар хьи ца дехилга Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управленена чуйоагIача организацешкара 20 процент мара катирхой, бац цхьа баьна, 10 мара яц оIашагIъел комсомольско - катирхой бригада. Геттара кIезига я укх кхача гIишлош организацешка транспорте наха гIулакх деча сфере. Цхьаццанахьа нийсалу балха итогаш хаа ханнахьа ца еш укж шерра дIа ца йовзийташ е царга гIагIолла хьожаш, цхьаь лаьна дукха керда социалистически декхараш тIалацара условеш оттаяра тIаьеста беча балха комсомольски организацеш юстара юсаш йола моттигаш.

Массанахьа е йоагIа йоакхо яц къахьегама дисциплина чIоагIьяра, брак ераша цIенхашта къовсам лоаттабара, лертIа хIаман кхоми хьурмати дара. Цу даьхье «Комсомольски прожектора» городскойи районни штабашта лертIа кулгалдеш яц областной яр, яхаш дувцар ВЛКСМ Грозненски горкома хьалхарча секретара А. Мовмыга.

Социалистически яхьа идеологически Iалашо елга айхха дувзадеш да коммунистически кхетам баларца. Цо гIулакх комплексно чакхдаккхара цеаш пайда ийбеча дукхача формаех дийцар укхаза.

Тахан республике болх беш я 651 школеи семинараш. Цига дешаш ва 17 эзар совгIа эламата саги йоIи. Партийни организацеша йоакхо а еш тIа-тIа дикагIа хьахера пропагандистски кадраш. Дика лелалу политически экономически дешар В. И. Ленина цIерагIча ГНПЗ, «Красный молот» заводе, Пожай-Юртовски района Калинина цIерагIча колхозе, Малгобекски бурув тохара балхий управлене.

Цунца цхьана занятеш безаме лоцаш, коллективашта хьалхашка латтача болча декхараща [illegible] чакхIоах [illegible] заводе, «Чечениншлодоовощхоз» объединене, Надтеречни района «Брагунский» совхозе. ХIаьта лакхара образовани йола дукха катирхой болх беш болча Грозненски, Урус-Мартановски районашка теоретически семинараш оIашагIъехаш, Шелковской, Назрановски, Старопромысловски районашка болх беш катирхоех дикка дакъа по политически экономически дешара юкъе ца озаш дисад. Цу дерригие хьагойт дешар организацехьара хьалхашка оттадаь лерга декхараш массанахьа нийси кхета ца дальта, цул эффективность лиъкхара сагото ца елга.

Ленински зачета кхоача нех лертIа пайда ийбечи моттигашка хIара комсомолец идейно - политически юкъардешара, балха товал, лакхьара дийн тIаккуви курговлалаш хьаде йиш хул. Школе, ПТУ, техникуме, вузе е балха тIа из гIулакх оIаши дувзаш, лертIа чакхдоахкаш хилча катирхой вахаре денале ийль дуи царчи хьани Iаламде царагI доал. Цу даьхье дика ба цкъа балалбакха боагIа Старопромысловски, Ачхой-Мартановски, Гудермесски, цхьайолча кхача районни организацешта болх.

ХIаьта гIулакх бIарчча хьанийначи дакка да ала йиш йолаш дац. [illegible] комиссеш дукхагI [illegible] ВЛКСМ обкома [illegible].

Цу балха аьларта формааш дIадоахкара [illegible] ВЛКСМ обкома пропаганди агитацеи отдела цуи заведующи А. Дагаев, шоллагIа секретарь И. Калугин.

Коммунизм хьалъечи моральни кодексо ва наха ра къона тIехье хьалхеча [illegible].

[illegible] ВЛКСМ Назрановски [illegible] секретара Д. Амерханова [illegible].

дара, хальъий доттагIала боагIдара дешашта.

Оаха доккхал ду республика юбилей сийлена юкъадахара дика кийчо ера Нохч-ГIалгIайчен ерригa комсомольско - катирхой коллективаш тIаьхьехаш совхьа бIаьсти кхачкарал даьраш хьахрхой хилара, вылар цо. Районни комсомольски организаце шеи кхуаш йоатIача тIехьена коммунистически кхетам балара тIабераябьб беча балха тIа кертера уйла тIаьхьийт цар интернационалисташ, шоай Даьхен бокъонца болаа къоигаш мехкарийн хьалхебара. Цу тайпара дог уйла йолаш укж хулта Iалаиде гIерг тхо производстве а школе а хинна ца Iеш дезале а.

Интернационалистски оамаш дIачIоагIъяра боккхача лоархIаме да дукхача къамни викалашца цхьана къахьегаш вола сат шерра социалистически яхьа юкъеоа. Шоаш пайдане гIулакхаш долга хьахьекхад хьалхаттача катирхой слеташа, къахьегама, хьийнъьама цIейа, доттагIала фестивалаша. Укхала кIаьгта масалаш а хулаш дIагойт, пай мехко доакха толамаш Коммунистически парте барт тайнача цхьан дезале оIашагIъхиийтача дуккхача къамашка, народностешта хьинаре къахьегарах хьахинна хIама хилар.

Шоайла доттагIала гIулакхаш леладеш я Назрановски трикотажни фабрика Къулбасела - ХIарий «Прогресс» яхача объединеней, «Электроинструмент» а Орджоникидзевски автотракторни электрооборудовани а заводий коллективаш. Цар комсомольски группаша, участкаша доттагIаша лоаттаеча яхьа итогаш ю. Балха тIа карагIдаьнар, опыт дIадовлийтар саина шоай оIашагIъхетараш безаме чакхдалийтар духьа концертни программаш гойт, цхьана кхьйола культурни мероприятеш чакхIоах. Цу даьхье дика опыт Iоалий совхоз-техникума коллективо. Лоалахарча республикай дешара заведенешца метте Украина, Белоруссе цхьайолча техникумашка бувзамаш лоаттаду цар. Иштта, массазара гIулакх а хиина дIаяхад хIана Назрановски Пригородний районий доазонаш тIа бIаьстини гурахьеи доттагIала цIейш чакхдоахилга. Къилбаседа - ХIириий республиканара бувзамаш чIоагIдара комсомола вани цари обкомашка цхьана мероприятеш оттаелга могадир оратора.

Катирхой интернациональни дог уйла йолаш, шоай Даьхе езаш хьалкхебара декхар къовстаде йиш яц царна атеистически кхетам балари гIулакхацара. Дина духьа лара пропаганда яра дешаш дани комсомоли обкома балха юкъьмоттиге лаьтад. Уж дийцад дукхагIйолча райкомий, горкомий пленумашка, бюро заседанешка, юххьанцарча организацей собранешка. Республике болх беш я «Атеист» яха 170 клуби кружоки, шин бIаьннел совгIа атеизма совет, цIагIара лектори.

ХIаьта а яла йиш яц из болх катирхошта юкъе тIагIертта беш ба, аьнна. Цу хьакьехьа къаьстта бехк баккха боагIа Октябрьски, Гудермесски, Сунженски, Надтеречни райкомех. Республика катирхоех, дешархоех дикка даьна дина обрядаш кхоачайъеш да. Катийча наха юкъе кIелиги хилац низагIа сат йолаеш, урдув телаш, хьа [illegible] Iадаланa бехк гIертaш, националистически гIулакхаш гойташ йола моттигаш. ХIаьта цхьабола комсомольцаш из дерригa шоашта гуча [illegible] саина Iеш хул.

ШоагIа йоакхо е сани гIулакх да, йоакхар конференце, катирхошта правовой кхетам лугла лоадар. [illegible] Цу хьакьехьа [illegible] республики [illegible] министр Л. А. Шуп, ДОСААФ обкома председатель В. И. Лунькова.

Шоай районни организацеш [illegible] ВЛКСМ Ачхой-Мартановски райкома хьалхарча секретара Н. Зайнутдинова [illegible].

тIаьхьежам лоаттабелга массанахьа дика чIоагIде делага, собранеш кийчъярен ченхьалхарен практика тоае езагга.

Отчетни юкъа республики комсомольски организацена 15 эзар совгIа сат тIаьхийтад. Цу даьхье дикка хIамбаи карагIдьннад Ачхой - Мартановски, Шалински, Малгобекски, Ленински районни организацешта.

Бакъда, из ала йиш яц ВЛКСМ Гудермесски горкомах, Урус - Мартановски, Сунженски, Наурски, Пожай-Юртовски райкомех. Цаьан нийслу цар саина цу даьхье ледаоло еш. ХIаьта йолаш ба из гIулакх коллективашкарча къаьст-къаьстача катирхошца боагIаш болаш организаторски, кхетама болх а ца беш сихде гIертараш е лахеха баь доаца хоамаш хьийтараш. Цу тайпара да йиш йоаца дIадаташ дуайтарах дукха хьовсав ВЛКСМ обкома бюрос, цIенхашта партийни комсомольски ныскаеш а луш балхара дIабальхаш комсомола Сунженски райкоми хьалхара секретарь Н. Эльсханова, комсомольски организацей отдела заведующи Н. Пикулина. Цу тайпара кхоачамбоацараш хьалха хиннадар Надтеречни районе а.

ОIаштIехьа лархIа йиш яц укх тIеххьарча хана комсомоле хьайбаьрзача юкъе болхлой бола катий нах 16 процент мара ца хилар. ХIаьта бIаь юххьанцарча организацешта цу тайпара цхьа сат тIаьхийтадац? Къона болхлой комсомола чуоарла торонаш массанахьа йолаш я, цхьаццанахьа геттара йоккхий а йолаш. Иштта чIоагIа сагото яйташ да балхара е дешара дIаухача комсомольцех дикка даьна нигара учетера дIа ца бохаш Iеш хилар. ХIаьта дуккхача юххьанцарча комсомольски организацеша, райкомаша ца ловш хилар. Иштта нийслу комсомольски организацешта кулгалдара дакъье ВЛКСМ райкоми, горкоми, обкома балха тIа дукха дайла дисараш хилар бахьан долаш. Моттигашка латта хьал доладя цар дIахийта болхлой шига шоай де дезар хьалхе а къоастаяь болхаш, тIаккха дукхагIйолча хана гIулакх тIагIолдала тахка юхаберз укж. ХIаьта дукхагIйолча хана горкам тIаеэво йоккхача организацей болх хул, катий нахи теркал ца еш йола моттигаш кIезига яц.

Дуккхача юххьанцарча комсомольски организацей дезар а хинна дIаьттад собраней, комитетий, бюрой заседаней протоколаш. Кхыдола кахьаташ ханнахьа кийчдаь ца дахар.

Областной комсомольски организаци даим йоакхо еш хинний кадраш хьахаркара, уж дIа-юха нийсьяра, царна кхетам балара дешай. ХIана юххьанцарча организацей секретарех парте членаш бараш 64,3 процентага дIакхаьчаб, е цхьан дешана аьлча, хIана комсомоле болх беш ва 3360 коммунист, тIатIа толуш йоагIа хоржаш йолча актива дикал а.

Областной комсомольски организаце беш болча балха тайп-тайпара дагIош хьахьекхаш иштта къамьалаш дир Наурски района В. И. Ленина цIерагIча совхоза юкъерча школа пионервожато З. Кужулоевас, «Агинский» совхоза водолейера А. Дараева, ВЛКСМ обкома ревкомиссе председателя А. Климова, «Промтоварые» объединене комсомола комитета секретара Г. Хаутиевас, военнослужаще М. Кирсева, Грозненски мехкдаьтта институтa комсомола комитета секретара В. Гридина, кхоначa Iоамахоии специалистийн областной совета председателя Т. Карабанова, «Надтеречный» совхоза бригадира А. Х. Шундулаева, Шалински ПМК-120 бригадира А. Заурбека.

Конференце балха юкъедакъа а лаьцар, къамьал а дир КПСС ЦК члена, парте Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара А. В. Власова.

Конференце доаькъашхоша шерра сацам тIаийнар парте XXVI съезда решенеш кхоачаде [illegible] СССР [illegible] 60 шу [illegible] Россеца [illegible] 200 шу дизара [illegible] ВЛКСМ XIX съезда [illegible].

ВЛКСМ XIX съезде баьхача делегаташ хержар.

* * *

Хьалхарча организационни пленума ВЛКСМ обкома хьалхарча секретарагIа хержав Г. Х. Эльмурзаев, шоллагIа — И. И. Калугин, секретарашта — Х. М. Дейтов, И. Ф. Петрова.

С. МАНСИЕВ

ЦхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера республике лелаяьча социалистически яхьа условеш толамие кхоачашьярах котъьаьннараш я лоархIа КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкоми Сийлен грамоташ ений Грозненски района «Кулариноский» совхоза доярканаш Исаева Любайна, Султаева Саламата, Алимерзоева Майданта. ПланагIа дикъха эзар 2886 килограмм йолаш хIара ше беттачa Iаттагара 1384 килограмм шура лийкхай Исаевас, из дикахачул 22 килограмм мара [illegible] лийгагIа яц Султаевас яькхар, хIаьта хIара ше хьожача Iаттагара 1258 килограмм шура лийкхай Алимерзоевас а.

Шелковской района дикагIйолча доярканаша шура духхагIа дикхара дIаболабаь патриотически болам кIелабилбаь хьал а лаьца, ахьи тIа хьинар айдеина къахьегаш а уж доярканаш цхьайтталагIча пятилетка шоллагIча шера.

ПланагIа дикха эзар 192 и декхарех 210-и килограмм йолаш хIара ше доал дето Iаттагара 161 килограмм шура лийкхай январь бетта Алимерзоева Майданта, 137 килограмм лийкхай Султаева Саламата, хIаьта Исаева Любас — 304 килограмм.

Боккха толам баьккхаб социалистически яхье хьалхалаттараш къахьегаша цу доаракаша февраль бетта а.

СУРТА ТIА: «Кулариноски» совхоза дикагIйола доярканаш (аьрдехьара вьттехьа) Алимерзоева Майдант, Исаева Люба, Султаева Саламат.

В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

ТIема-патриотически кхетам балар

ЛОАРХIАМЕ ГIУЛАКХ

Школе луш йола юххьанцара тIема кийчо юкъъриал доаццаш юлаяенна я тIема-патриотически кхетам баларца. Школашкарча военный кулгалхоша бераш строевой подготовкана кийчлаь, герза оатхалаш йовза, топ нийса тоха Iомадаь ца Iеш, социалистически Даимохи лорабе а Iомалу укж.

Юххьанцара тIема кийчо ярах болх дика оIаштIехьбаьккхиб МагIалбикерча № 5 йолча юкъерча школе (военни кулгалхо Цечоев Руслан), № 6 йолча юкъерча школе (кулгалхо Гатагазов Юсап), №17 йолча юкъерча школе (кулгалхо Чапанов Муса), № 20 йолча юкъерча школе (кулгалхо Чахкиев Хьусейн). ТIема - патриотически кхетам луш болчи цу кулгалхоша кхетаду, массе оагIорахьара, массе тайпара беча балха мара къона гIемахо кийчвара аьттув баргбоацилга.

Цу школашка кийчъьй хIандарча хана дIадехача гIулакхашка хьежжа йола военни кабинеташ, герз чулоаттаду цIеной, строевой лелеи герз кхувсеи Iомалу моттигаш, во йоадаш материально-технически бази. Къаьстта уйла тIайохийт цар лакха идейно - политически моральнo - психологически уйла, дика дисциплина йолаш бераш кхедара. Военни кулгалхоша будвам лоаттабу шоай школаш лькхарлица, Советски Эскаре гIулакх де бихарашца. Кердача Редантерча № 5 йолча а юкъерча школашка стендаш яьй школаш чакх а яьха Советски Эскаре гIулакх де бахарий суртлаш тIа а долаш.

Районе хIара шера шоль бетта юхье 5 дийнахьа тIема-полевой учебеш ю 9-ча классашкарча дешархоица. Iаламо хольльча моттиге чаь тараш а техе военни лагерь оттаю. Цига дешархоша практике хьахьоех чакхдаьнначa дешара шера шоаш фу Iомадаьд. Программа массе а районах хьек фу хов: строевой, герз кхоссар, тактически [illegible] бокъонца йола патронаш чу а ехка автомат [illegible] Комиссараша [illegible] конкурс ю. Спорта [illegible] лагери [illegible].

[illegible]

ша даньа лоацаш хилча, тIема говзал Iомаяра а патриотически кхетам балара а боккха пайда луш хилар.

Тха пхе дийнахьарча сборашка хьинаре дакъа лаьцад горвоенкомата, ДОСААФо, комсомоло.

Сбораш чакхъьлча итогаш ю, дикагIйола взводаш (школаш) къастаю, юнармейцашта грамоташ, прилаш тел. Эггара дикагIа хIамаш карагIдийнад укх тIеххьарча шерашка №№ 10, 5, 1, 3, 20, 7 йолча школашта.

1981 шера приказ кхьчар укж сбораш школашка йойла аьнна. Оаха иштта йир укж. ЭггагIа яр, хьовзамаш кIезигагIа дар, бокъонца йола патронаш чу а ехка автоматаш кхийсар бераша. Цхьабакъда, пайда-м кIезигагIа хилар дешархошта цу занятешкара.

Патриотически кхетам балара лелаеIа формаех цаI — «Зарницей», «Орленок» яха тIема - спортивни ловзараш. Уж хан-ханнахьа чакхдоах. Ловзарашка дешархоша дакъа лацаро гIо ду хIама довзарца бола цар безам совбаьхара, дешар а дисциплина бехктоххаме хеташ хьалкхебара.

Районни яхьашка дика толамаш доах №№ 7, 20, 6, 3, 1, 5, 19 йолча юкъерча школай юнармейцаша. Цхьабакъда, из болх эзала [illegible] я школаш. Царех я, масала, №№ 11, 14, 15, 9 йола юкъера школаш.

«Зарницей», «Орленок» яха ловзараш пионерашeи школьникашеи советски халкъа революционни, тIема, къахьегама сийлен моттигаш а комсомольцашта [illegible] еча Ерриссоюзни походе лакъа лоаца эффективни форма хинна дIаллад. Уж тайпа моттигаш тха районе дукха я. Сисалахь - боккхача Даимехка тIема шерашкa [illegible] г. МагIалбик лораеш хиннарашта дегIаломаттикаш да.

Граждански тIом лаьттача моттигашка — Дзауга Юрта [illegible].

№ 7 йолча юкъерча школа дешархоша физкультура преподавателаца З. А. Батыжеца цхьана дуккхача [illegible] къахьегамей сийлен моттигашка гIолла [illegible] кхаь республике — ЧИАССР, Къилбаседа-ХIирий АССР, Черкес-Балкхарой АССР — гIолла чакхйоалаш ю цар маршрут. Лоалахоша безаме тIаийнош вай юнармейцай колонна, вышедаш дIа-хьа лора.

«Искатель» яха клубаш оIашагIъехай района дукхача школашка. Цу клубашка болх дика бара аьттув болаш хьалаш а да районе. Цар хIана дукха болх бу мехкахоех — Сисалахь-боккхача Даимехкa тIема доакъашхоех г. МагIалбик лораьрех йола материал гулъяра.

Массане а баркал оалаш дика лоархIаши я № 4 йолча школа - интерната тIема сийлен музей. Музей директор я В. И. Слепцова. ИIаьхий материал сулъьй 176, 123, 337, 317 стрелкови дивизеех, 52 танкови бригадах лаьца. Дуккхача школаша дIа а хьа а кахьаташ кхухьийт г. МагIалбик лораеш лаьттараща, царца оIашагIъхетараш ду. Шоай массазарча тхадиецагIа, Котанов дийнахьа — 9 мае — мехка массе ми йингера МагIалбике боагIа из лораеш хиннараш, шоай са ца кходеш фашистех гIаьрахошца тIом баьраш. № 4 йолча школе-интернате гулъеш материал я са дехка тха город лораеш лаьттача 288-ча къаьстача дивизех лаьца.

Бераша оибалнитад шоай мехнахой а № 6 йолча юкъерча школе оIашагIъхетараш хиннад 1941—1945 шерашка из школа чакхъяьккхарашца. Школашка оIашагIъхетараш хул А. Д. Церосаца, тIема шерашка хиннача партизанаца, Медведева отрядаарча чанрача развед чикаца, город Москва лораеш хинначуница.

Памятникашта доал ду школьникаша. [illegible] Даимехка тIем тIа дакъа [illegible] отрядаша.

Юкъерча школашка [illegible] тIема - патриотически [illegible]. Дуккхача школашка оIашагIъехай «Тоа [illegible] хоаш вар» яха кру[illegible].

Район школашка [illegible] лара болх бу дешархошка тIема профессеш харжийтара: масала, № 3 йола юкъера школа яьккхача У. Харсиевах, В. Аушевах профессионални тIемахой хинав. № 3 йола школа яьккха Цечоев Булумов. Прапорщик Аверцаева (№ 20 йола юкъера школа яьккхараш) — Саутиев Iалихан. Гиреахан № 3 йола юкъера школа яьккха Ловченкой Коков тайп-тайпара тIема дешаре заведенеш яьха е дешаш ба. Укуров Хьамбийкар училище яьккхачул тIехьагIа къулбаседе эскара гIулакх деш ва.

А. БОГАТЫРЕВ
юххьанцарча тIема кийчо а граждански оборони штате воаца инспектор, ДЮСШ директор

«Госкомсельхозтехника» чуйоагIача Аргунски транспортни участке дика вовзаш ва, хьалхарча класса шофер Исмаилов Абубакар. 11 шу дизад Абубакара машина тIа болх бу. Цудухьа дика Iоахий цо шийн балха гоадаI. Цун машина массаза а цIена хул [illegible] Абубакара [illegible] «1981 шера социалистически яхье котъяьннар» яха [illegible]. Дика толамаш доах цо укх хьалхе [illegible] шера а. [illegible] Абубакара эзар 50 сома преми.

СУРТА ТIА: [illegible] водитель А. Исмаилов.

А. КУЧИЕВА сурт.

Аргунски «Пищемаш» ахача заводе эггара дикагIа доархIаш я Байбатыров IабдуллаС кулгалдеш бола бригада. Дукха ба уккхаза шоай болх бизза кхоачашбеш, хьинаре къахьегарца белгалбьина болхлой. Царех цаI я, Iштамповщица Аласханова Заргин. 8 шу да цо укх коллективе къахьега. Цу хана цхьаккха а мотте нийсъенна Заргиназ шийх декхар кхоачаш ца деш.

Заргиназ сий долаш лелаю коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи.

СУРТА ТIА: штамповщица З. Аласханова ший балха моттиге.

А. КУТАЕВА сурт.

АЗ ДУВЦАРГДА ШОАНА...

ПИСЬМОЙ ОБЗОР

СССР 60 шу. Нохч-ГIалгIайчен автономе 60 шу иа ший лоIамагIа Россеца юкъеяха ши бIаь шу дузача денна сийленна накъабаха кийчлуш ба республика къахьегамхой. Цох дувц укх деношка редакце ухача письмоша.

Объединени Грозненски ТЭЦ а цхьоалагIчен кхоалагIчен электростанцей болхлоша шоай керттера декхар лоркI дикен эншача боарамагIен потребителашта электрически йовхилен энерги лоаттаяр, ма могга дукхагIа доагоро - энергетически ресурсаш кхояр, яхаш язду ткога «Грозэнерго» районни энергетически управлене оператора **Х. Суруджанца**. Технологически режим нийса лелаярах, цхьайолча оборудованена реконструкци ярах цу электростанцей коллективаша соахка кходир цхьа эзари 573 тонн доагор, 800 эзар киловатт-сахьат электроэнергии. Укх шера цхьа дукхагIа доагори электрически энергии кхояра доккхий социалистически декхараш тIеийцад цар.

ЦхьайттагIча пятилетка хьалхарча шера Нохч-ГIалгIай гIишлон управленена чуйоагIача СМУ-6 гIишлонхоша дахача къахьегама толамех, укх шера царна хьалхашка латтача декхарех язду цу гIишлон - монтажни управлене начальника заместителя **И. Алиева**. ДIадахача шера планагIа лархIачул совгIа СМУ-6 гIишлонхоша генподрядагIа кхоачаштйр 67 эзар сома махьа гIишлонмонтажни белхаш. ХIаьта шоай низаца гIишлон белхаш дара шера план 107 процент кхоачаш а яь, заданел совгIа шоай низаца цар кхоачашдаь гIишлон белхаш 157 эзар сома махьа кхояр. Соахка тха СМУ-6 гIишлонхоша [illegible] дIаелир В. И. Ленина цIерагIа Грозненски мехдаьтта чаккхдоаккха [illegible] Старопромысловски районе [illegible] 61 квартира йола [illegible]. Ленина цIерагIа [illegible].

[illegible]

Н. Бориев

дахьта институте механически факультет яьккхачул тIехьагIа венав из уккхаза балха. Цун смена икъа санна дуккхаза а социалистически яхье котало яьккхарех я. ТIехдика къахьегаш болча смена ремонтникашта боагIача боарамагIа дIабохийт фрезеровщикий, токарий болх.

Дика къахьегара сменере ремонтникаш оарцагIбоах Сергея.

Ший производствени декхараш тIехдика кхоачаш а деш, дукха общественни болх бу Сергея. Из ва смена агитатор, ВЛКСМ Гудермесски горкома член. Цеха комсомольски организаце секретара хIаранегара доаггIаш дар хьадех. Смена кулгалхочо, цун смена коллективо дош деннад ВЛКСМ ЦК XIX съезда сийна тIеийца социалистически декхараш ханал 23 ди хьалха кхоачашде. Царех шоаш толаме лоархIабергхиларах дог тийша а ба смена болхлой.

«Сага цун гIулакхаш» яхаш я Шалински районни газета болхлочо **М. Эльдиева** язду Тайсуев ХIарона вахарах, цун къахьегама ниькъах. 1959 шера Шалинска № 1 йола юкъера школа чакхььяьккхар ХIарона. Юххьанцара ший къахьегама никъ дIаболабир цо почтальон волаш.

ДикагIвола почтальон хиларах тIера 1963 шера Грозне вохийт Х. Тайсуев бувзама отделене начальника курсаш чакхьяха ХIарона дикен тIехдикен дешаш чакхьяьккхар бувзама отделене начальника курсаш. Цул тIехьагIа бувзама отделене начальника декхараш кхоачаш деш хилар из Октябрьское ахача юрта, «Новая жизнь» ахача юрта, «Д[illegible]» ахача совхоза кхоалагIча отделене. 1981 шера ваи бетта дена почтови бувзама оператор волаш болх бе волалу ХIарон.

«ТIайоагIача смена йоаххо ещ» яхаш корта а болаш я КарабулакеноI химически реагентий завода производственно - техническе отдела начальника **А. Сычинова** язъяь [illegible] Республикерча промышленни предприятешта [illegible]IIарех а тха завод. ДIадахача шера [illegible] шу [illegible] нуи. [illegible]

[illegible]

ВАЙ ЛОАЛАХОЙ БОЛЧА

КЪАХЬЕГАМА ДЕЗАЛ

Город Орджоникидзерча стекольни завода шоллагIча цехе меттел сррнгача предприяте а лоархIаш сий долаш дезал ба ВаделовгIар бар. Шоай дикагIболча ницкъах дувцаш эггара а хьалхе «ваделовски» смена хьокхаш предприяте кулгалхоша. Заводе сийлен Уга тIа доилла цу хьаьначча дезала доь — Салмана сурт. ХIаьта из цига доилла кхоалагIа шу да. Цун воI Салмахан шоллагIа хержав город Орджоникидзерча Промышленни районни Совета халкъа депутаталла. Цун мехкарех цаI — Мовлатхан ВЛКСМ заводской комитета член я. Болх беш е а болхлой-кагирхой сайрийнарча школе дешаш я из. Вешта, шашм сррига а я ала мегаргда «ваделовски» смена. Болх беш а дешаш ва Салмана вож воI — Юнаи а. Цуца дешаш я Юнаи лаь веший воI Яхь. Салмана вокх йоI Лейлай дика болх а дуккхаза белгалбьяьб заводе.

БоккхагIчаргара хьохам а эцаш хьинаре къахьегаш ба эламагIбараш. ХIаьта шоай дезала вахаре, балхи тIа нийса никъ [illegible] хьийха, къулба а хиина, дIаэттаб цар да Салмани нана Довхани. Шоаш санна къахьегама тIера болаш хьалкхебаьб цар дезал а.

Итт шу хьалха ший сесагаца Довханаьцеи йоIаца Лейлаьцеи Салман цу заводе балха вера. Цига шоаш балха баьхача хьалхарча деношке а дIахьекхар цар къахьегама шоаш тIера хилари керда балха говзал шоашта караерзалург хилари. ХIаьта, боккхача белама тIейийцаб уж цехарча наха. Шоай керзача новкъосташта говзал караерзалра гIо дора цар. Шоай аргIанна ца кхетар, ца хова хьаккхашта дIа а хоатташ, къахьегар Салмана а. Халонех бIу къожабаь тIехьашка валацар. Вешта, цунах-м тамаш ерга а дацар. Къахьегама никъ уккхаза духхьашха дIаболабаьбар Салманей Довханей. Из санна йолча заводе баь бене а. цул хьалхагIа а баьбар цар болх. Дукха дар белх дика барах лаьха баркалашу тийна совгIаташ.

Сиха дIаух шераш. Салмани Довхани шоашта цу цехе балха баьхна дукха ха ца хете а, цу хана дена итт шу дIадаьнкад. ХIана шоай даьцен наьнацен цхьана, цхьан цехе, цхьан смене болх беш ба цар къонгаш Саламхан, Юнаи, мехкарий — Лейла, Мовлатхан, нус — Люда. Салмана веший мехкарий Миликан, Яха, Хьанифа. Довхана биша Котиева Хьава.

— Къахьегама дисциплина лаьха, производствени хьокхамаш доккхий хиларал совгIа, общественни санкхетам лаьха хиларца белгала я «ваделовски» смена, — йоахар завода керттерча инженера Соьпи Юрий Николаевича. Хала дар цьнна тIехьашка ца йоалаш, тешшаме кхоачашду цо шийна тIадилла декхар. Тха предприяте хьокхаме лоархI из смена.

Из да а ди иштта. Заводе эггара хьалха цу смене юкъейоалаяй цIахьегам вIашгIехьбаккхара бригадни метод. Бакъдар аьлча, укхаза ший тайпара я «ваделовски» система. Смено бетта даьккхар, юкъара ларрхIача из [illegible] доаккх 1400 — 1500 кхы совгIа а сомагIа кхоачаш — боккхагIйоа дукхагIен эламагIйоа [illegible] дош, слесара а, укладчикаша а, кладовщикаша а нийсса даьхьа а деш, цхьатоара деньь.

ХIанад из иштта?

ХIама хьа ца деш IоIайна ваIаьга фуд хаи хоарасчетни сменерча цхьаиа а члена. Хьо болхш ца, со «[illegible]» ва алел цхьанне а. МоллагIча гIо эше, беррийгаш а болх цуйна новкъосттал де «ЦаI массанена цхьаь, массанаь а цхьаьнена цхьаь» — ахача принципах къахьег. Къахьегаран совгIа, бракераьши цехе цхьа хIама хилча, цига цах на шаи моттиг лелача [illegible] де белгх ха. Из смено ниц бригадни. Цхьайолча смена беррийча балха хулалдер, [illegible]

[illegible]

«ишта тIехьхоачашьара. Цул совгIа нийсалу укх тайпара я. Цу смене ше болх бе йолаешна дукха ха иэлле, «баьхара мукъаниига со» аьлла цеха начальник Цирихова йолча ера цхьа йоI.

— Соиа могаргдац царца болх бе. Шовех моторашдоахкаш сийла, вIалла ца соцаш бу цар болх. Сона магац цийна тIехьа кхе. ДIавлийта со балхара, йоахар цо.

— Хьо ма сихха ехай. ХIама дергдац, са тоха вIеяига, хьо а IомалургIа цар санна болх бе, хало йоацаш хилац атто я. — йоахар Раиса Борисовнас. ГIанна тIатехар, иштта я «ваделовски» режим. Из хьача бесса хила иша а яц. Вай цеха балхах эшна ба бракеражни машинно - ваьнни цехий болх. Уккхазара болх ледара хилча лоха хургья цу иша цеха балха онсарле, соцарг ба цар болх. Укх цехе болх цхьан минута а сецича машинно - ваьнни цеха коллектива мел бокха хьовзам хургба хоп массанена. Цу цехе ца соцаш хьеш латт шунай хIамаш, эзараш, эзараш шуши бIаллонаш я конвейер тIа. Цудухьа ба «ваделовски» сменера нах шоаех моторанш доахкаш санна, вIалла ца соцаш болх беш, цудухьа я вай цехера хьийола сменаш хьинаре къахьегаш. Со теш, хьа а вIашгIехьадаргда цар санна болх сиха бе, — йоахар Раиса Борисовнас.

Из цаI хиниа IаIц Раиса Борисовнас ший хаииахьа хьехар дарах балхара дIа ца а йоалаш, цу цехе болх бе сеца йоI, е лIамига саг. Нах дукха безаш, уж лоархIаш, цар сий деш кулгалхо я Цирихова. Из оашха дика хьехамча я кагинхошта цуна дувца хов боккхийчарна. Натахьа санна эшаш моттиг нийсъелча со начальник я ца оалаш, царна уллув болх бе дIаотт из. Цу оамало кхы а дукхагIа езайолийт из наха. ХIаьта, хьаина хов, дукхагIча даьнье бахьан Раиса Борисовна йолаш, даим а цу заводе болх бе соцам бир ВаделовгIара дезалах хIаранена. Цу заводерча дуккхача къамех латтача барт тайнача коллектива членаш а хиина дIаэттар уж.

— 1973 шера Советски Эскаре гIулакх даь а ваьша шарча денз укх цехе болх беш ва со. — йоахар вокхагIволча кладовщика Ваделов Саламхана. "Ер коллектив барт тайна, оагIув хьаллоацаш йолаидаь уккхаза даим а болх бе сецар со. Цул тIехьагIа са нуша, йиша, нус баьхар уккхаза балха, ер завод тхоай шоллагIа дола цIа лоархI оаха. Цхьан цIен дезал санна барт тайна доахк тхо. ХIаьта, тха смена балхах лаьца дувцe, 1981 шера план оаха кхоачашьяьй 24 декабре.

Иштта, цхьайттаIагIча пятилетка шоллагIча шера план ханал хIира хьалха кхоачаш а яь СССР 60 шу дизара юбилей сарье лерхI цу смено.

Из цаI хиниа IаIц тха цехе болх беш бола бIарчча дезалаш Царех ба АлиевгIар дезал а, — йоахар Р. Цирихова. Дика къахьегар а. ХIаьта, тха цеха сррнига коллектив цхьан цIен дезал санна барт тайна я. Тхона цIаккха а дага а дехадац хIиний вa, из арес ер гIалгIа ва вьиа уж къамех къоастабелга. Царна вовагIдуаача гIулахашка хьежка болх оаха уж белгала. Тха цеха коллективо меттел сррнгача завода коллективо ший эггара кховчарагIа бола членаш лоархI ВаделовгIар дезал. Из дезал санна тха массанил а юкъара ба цехе хьалха латта укладчицаш арес Тарасова, ХIира Хачирова, ноччо Шейхбабиева, гIалгIа Алиева, [illegible] та къобараш Юнаира да тха дика во а Наьхга кхоара хилар болхача дезала даь Салмана йоI Лейла мабе йодача даь къоанахагIа а. Шоай кхоачама гаргарча сага йоI мабре йодаш санна баьхнабар уж Малгобекски районе Алиева ахача На[illegible] Салманарийца. Цар дезал [illegible] дезала лаьа [illegible] Царца бии Орджоникидзерча стекольни заво[illegible] директор Гочиев Мухарбек Кудинович, керттерча инженер Соьпи Юрий Николаевич, профкома [illegible]

[illegible]

Ю. КУРСКИЙ.

Доазол дехьара

МНР. Тха чаккхдоахача предприятей Улан-Баторски производственни объединени — цу отрасла коллективаша лелыча къахьегама яхье хьалха латтар. Социалистически яхье лаьха толамаш бахьан долаш дукха ха йолаш объединена сийна «Полярни Седкъа» яха орден. Укхаза дика вIашгIехьйьхай сррига технологически процессаш, эффентивно Iомабу къона специалисташ.

СУРТА ТIА: Советски Союзо технически новкъостал а деш хьалъьяча объединене прядильни фабрике.

МОНЦАМЭ — ТАСС сурт.

«АК!» — ХИМИЧЕСКИ ГЕРЗА

ПЕНТАГОНА УНЗАРА ПЛАНАШ

АПН тIема гIулакхий обозревателя В. Морозова хаттарашта жоп деннад советски тIема гIулакхашта волча эксперта тIема Iилмай доктора инарал-лейтенанта Кирьян Михаила.

Хаттар: ТIеххьарча хана, къаьстта Iаьдал Рейгана администрацена бе кхаьчачул тIехьагIа, чоаггIа гIараш ейенай США химически герза тонахьа. Кхыметтел вай мохк, бехке бе а гIерт Афганистанеи Къулба-Малхбоален Азеи из герз деттара. Фу оалалургдар хьога цу хьакъехьа? Малои, долчча бесса дийцача, дунен халкъашта юкъера договораши соглашенеши йохальр?

Жоп: Эггара хьалха дийцалохийтаргда вай, СССР массехьаза яь дуккхача наха ле деча герза деррига тайпаш (ОМП) дизза дехкарах а цар запасаш дIаихарах а йола предложенеш. Амма уж предложенеш хьаллоацаш яц вIашагIьхийттача Штаташа а НАТО кхыча мехкаша а. Кхыметтел Женевски конвенцешта а ратификаци яь яц США духхьал 1975 шера маро, вешта аьлча уж тIаийца 50 шу даьлча мара. СССР хIанз а да ядерни, химически, биологически герз. дуккха нах боабеча герза кхы тайпаш а санна, дехка дезаш хиларах бокъонца тийша. Цудухьа бахьан доацаш дац, Советски Союзо ОМП моллагIча тайпах а пайда иибаь хилар хьагойташ дола моллагIа веществени доказательстваш духхьала даха гIортарах хIама ца хулаш США йисар. Цу тайпара доказательстваш йолаш яц, хIана аьлча ше хьахилча [illegible] цIаккха а [illegible] СССР дуккхача наха ле деш дола герз. Оти а доагIаш хаттар отт: сенца леладу из деррига а США пропагандистски аппарато? Цуна дола жоп дика хала дац.

Дунен шоллагIа тIом чакхбьначул тIехьагIа практически цIаккха а сацийтадац США ОМП даьккъера балхаш. ХIаьта цул совгIа цар цунах тIемаш деш пайда а ниббаьб Къулба-Малхбоален Азена дукъалара агресси йолаш американски бIуво [illegible] операци ца диэттал химически герз. Духхьал Къулбехьен Вьетнаме тIом лаьттача хана а пайда ийцар химически веществаш 100 эзар тоннах. Дефолианташа [illegible] Вьетнамо хIамаш дIахаиш йолча майдах 40 процент обработка е [illegible] уж [illegible] а лаьтта а уходех яхаш, из бахьан долаш хиина ае ниvахметаргIа лара специалисташа нийча [illegible] 100 шу совгIа [illegible]. [illegible] генетически [illegible]

Химически герз деш США Афганистане а [illegible] а 1980 шера [illegible] США [illegible] марка М-112 [illegible] химически [illegible]. Цу тIа иадавдар «Лорадуш хила. Дохьаш доалла вещество. Кхыт ма тоха. Дохьаш доалла гаьаш арахь укх чура». Садди ахача городе ЦРУ [illegible] марка М [illegible] 0652—709 [illegible]. Контрреволюционни [illegible] афгански салтошта даьхай США «Федерал Лаборатория. Пенсильвайни» ахача компани яьхь массехка химически бомба.

Вай дийцараша хьахьоих, химически герза хьакъехьа США яйна гIар из духхьала прием, цу тIа а бIшха керда я йоаца прием мара ца хилар. Ше герз хьадара керда го массеза болабу къизача антисоветски пропаганда кампанийн СССР оагIонгахьара латта «кхерам» бувцаш провокационни гIараш йолаю американски администраце. Цуннa тIеххьа тайп-тайпара бола пачхьалкхени тIема гIулакхаш тIарен делтелаш болилу «герза IоадаIа даьккъера равновеси ехай» яхаш заявленеш е. ХIаьта Пентагон дIадеха йолалу тIема гIулакха керда ассигнованеш яр, хIаьта цунна уж я а ю. Духхьал цу тайпарча сценарех доладаьд Вашингтоно химически, биологически, ОМП кхыча хIанзарча хаиарча тайпай даьккъера балхаш сихдара тIадерзадаь гIулакхаш.

Хаттар: Йоалаюлургъяри хьога химически биологически герза хьадара даьккъе хIанз США деш латтача гIулакхех йола цхьайола дийнеш?

Жоп: Iаьдал Рейгана бе кхаьчача гIоне сихденнад ОМП даьккъе ду балхаш. ВIаргагуш да США герзашнара нилаш химически биологически гераш а детташ тIемаш дара кийчдеш латташ хилар. ХIана укх сахьате США химически герза запасаш, ООН кхувлача даннех, 150 эзар тонн, е кхыча лешаица аьлча, нервно-паралитически действи ю газ чуйоалла 3 миллион совгIа артиллерийски снаряд, итташ эзараш авиационни бомбаш, бIеш эзараш минаш я. Пентагоно сихха шеръю химически гарза кердача тайпай производство — массехн секунда саг цуиш йола «вииксн «джи-би» яха нервно-паралитически газаш чуйоахка «бинарни боеприпасаш» оалаш ирий. Гаргача хана США химически арсенале керттера моттиг лоацаргъя цу боеприпасаша. Американски кепайпоацо дувцарех хайннача бесса, США хьалье лерхIаш да нах боабара шит ца бахаш массехн дийнахьа феца хила йиш йола «вииксн» [illegible] газ чуйоалла снарядаш ю заводаш. ТIеххьарча даь шера дика хIама ца эшаш кхоачо лахкденнад Пентагоно химически биологически тIема программашка дIахьийтар. 1981 шера 260 миллионаш [illegible] ахь расходаш, 1982—1983 шераш хIаьшехьа 1 миллиард доллар дIахийцад [illegible] химически веществаш чуйоахка снарядаш хьадра. 1984 шера 1 миллиард доллара [illegible] тIемаш [illegible] химически [illegible] кхерам а царна [illegible] яра в [illegible]. Штабий начальникий комитета лерхI ший дукхагIа химически боеприпасаш 3 миллион [illegible] хилайта.

Химическичунна цхьана [illegible] тоадеш латт США биологически герз. Пентагон кепайпоацо дуна хоамаш хайнад, дунен шоллагIа тIом латтача хана а американски командованис биологически герза даьккъе латвепa [illegible] ла экспериментатш а ха хош кхоачта. ХIаьта гIом чакхбьальначул тIехьагIа цу тохкамашта кулгал де болабеннаб американски специалисташ. Цу тохкамехи экспериментехи хьахиннар, кхеталеш да, США кхаьчар. ХIаьта, американски инараламаша яхачох, IалнаьмаIе «бокъхача махке» а да. Кепайоаоно кхийлай цу мехка бахача наха уж миштa лов хьожаш США еча экспериментех йола дукха фапташ Цу варварски эксперименташка духхьала дуккхача наха выступленеш яр бахьан долаш 1969 шера официально дIакхайкаде дийзар США президента биологически герза кийчдара гIулакх сацадарах а цун запасаш дIаихарах а. Амма из духхьала заявлени мара яцар. Биологически герз кийчдара балхаш фактически сецадацар. Итташ лабораторешка я США наха е хьайбашта а чIоаггIа кхераме дола лазараш хьалеш йола средстваш тохкаш. США йоккхача 12 складе хIанзале а я химически бомбаи снарядеш совгIа мах боаш дола дуккха [illegible] массори эпидемеш хьее йиш йола бактериальни [illegible] деш. Биологически герз кийчдара балхашта юкъедаай химически биологически тIалатара методаш шаьрьеш йолча шерача полигона юхе уллача Портон — Даун ахача городе [illegible] ераторий а.

Хаттар: Фу ала йиш я кердача тIемашка ОМП пайда эцара даьккъерча США планех?

Жоп: Ядерничох а иштта ОМП кхыча тайпах а пайда эца лерхI США эггара хьалха шоай мехка доаценел арахьа — Европе, Азе, Африке, Латински Америке. Цунна теш ду, масала, Малхбузен Европа мехкашка сихьаь IоабеIш латтача химически тIема кхоачамо. Духхьал ФРГ германеъ тIа латт хIанз 2 эзар тонн совгIа американски дахьаьк доахла веществаш. Дукха ха йоацаш Пентагоно кийчьяьча рекомендацеш тIа аьнна химически герз Англе дIаэттале [illegible] Малхбузен Германе дIахьухьарецолаш [illegible]. 1983 шерре а кхачъ а яь бIувнаьа дIахьхоамоьржа 155 миллиметрови снарядаш. Къаьста [illegible] артиллерийски Устапоихаш латтача дIаоттаерг хилар. Деш [illegible] тхьаьмаш десте рецептий [illegible] Е-111 ахача самолета [illegible] гIа [illegible] бомбаш химически веществаш [illegible] [illegible]. [illegible] тIехьагIа [illegible] юкъерз США НАТО [illegible] ший совзнинаш НАТО [illegible] вIашагIкхийттача герзаш царна лоаттайнад лахехьарча главнокомандующе американски инарала Б. Роджерса хьалхойоад НАТО членийшара «химически тIемаш дара йола средстваш» IоарраI НАТО [illegible] дIакхаьчача химически герза «модернизаци ярах». Химически герз дахадима хола ший керттера партнер лерхI США хьалха ше [illegible] бесса Англе.

Иштта а химически биологически герз кхы а [illegible] [illegible] США [illegible] хьакхьаш йола [illegible]

(АПН).

ГАРГАРЧА МАЛХБОАЛЕ ЭТТА КХОХКАМ КIАЬДЛУРГБИЙ?

Ливана доазон тIа Израила хьинаре еш йолча тIема кийчоно цец баьха ба Гаргарча Малхбоален мехкашна а дунен халкъашта юкъера общественность а. Буалар би цу района меттел деррига дунена а тIаэтта реальни кхерам. Агрессора демонстративно нийчо елга чакхдоахкаш я Израил, ООН Генеральни Ассамблея лаьрхIача сессе Израила сирийски Голански лакхаленашта аннекси яр геттара во лаьрхIа доллашехьа.

ХIама эувш бараша лерхI цунах Бегина кабинет политически наьхаца дош къоастадарна ниваасия йола палестински дош къоастадара Гаргарча Малхбоален юкъмоттигера проблема духхьала — тIема средствашца дIадаьккха гIерташ хилар. Из шайла хьож вай Ливанерча палестински лагерашта тIалатеш хIама тохара аьттув бола ха нийсълларга хьежаш нагIа израильски премьер ше а.

ГIулакх низаца къоастаде белам болаш Тель-Авив хилара бахьан да иштта палестински автономи оалаш волча деша хьакъехьа Каирица переговораш яр перспектива йоацаш хIана хиларах израильски Iаьдал бокъонца тийша хилар. США а Малхбузен Европа массехк мехка а хиларах хьахиннарашка хьежача египетски президент дага волаш вац палестински Iарбий шоай пачхьалкхе хилара йола бокъо хьал а ца лоацаш израильски экспансионизм хьеста. Iарбий мугIаршта юха юкъейаьара йола тIехьара торо я Египта палестински Малхбоален Иерусалимах гIулакхаш нийса къоастадар.

Цу деррига йоах, Гаргарча Малхбоалера событеш цIаьнка а трагически дегIаахара наькъа тIаттетташ я Израиль. Фактически лаьрхIача ООН-га лаьрхIача сессе цар хьагойттача бесса вIашагIкхийттача Штаташей Малхбузен Европа дуккхача мехкашта лелаер агрессоро лелаер мосийтара политика я Iарбашта духхьала керда тIом болабарах шийна ле даргдац аьлча Тель-Авива хетийташ я из.

Болаш бий-теш иштта этта хьат тоадара никъ?

ТIа-тIа дукхагIа хулаш латт цунна йола альтернатива духхьала деррига чулоацаш йола урегулировани мара ца хиларах тешаш бола пачхьалкхени политически деятелаш. Из предложени шу хьалхагIа йир Л. И. Брежнева КПСС XXVI съезде. Цу регионе бокъонца бола мошар оттабара де дезар Израил 1967 шера ше дIалийна сррига Iарбий территорешка вокхайоавлийтар. Палестинский Iарбий халкъа ший пачхьалкхе хьаярга [illegible] цунгара [illegible] бокъонех [illegible] хилийтар [illegible]. Цунца цхьана [illegible] аьлар Израиль а юкъедаш йолча цу регионерча сррига пачхьалкхени кхерамазен суверенитета IалашъяIа яр ца хиларах [illegible] принципиально керда хIама.

Советски Союзо [illegible] хилар советски [illegible] кийча [illegible] Гаргарча Малхбоале [illegible] гIерташ [illegible] цхьана гIулакхаш [illegible] цу гIулакхи [illegible] дунен [illegible] конференце [illegible]

Вашингтона Малхбузен Европера [illegible] [illegible] Тахан Iарбий [illegible] латт, уж предложенеш тIаэца ца тагар эггара хьалха США Гаргарча Малхбоалера чIоагIдалаша долча хьалах ший тIема-политически позицеш чIоагIъяра пайда гIертаи хиларца дузаленна хиларах.

Из гIулакх дара, хоаш долча бесса, дукха кхахьийтах Рейгана администраце. Израило - Израило тIема-политика [illegible]

[illegible]

Эдуард РЫБКИН (АПН).

Сийлахьчу юбилейшта накъадолхаш

КЪОНА ТӀЕХЬЕ КХЕТАМ ЛУШ КХЕЮ

КПСС XXVI съезда резолюцешкен «Идеологически, политико-кхетама болх дӀахо тоабара» хьаьнгехьарча парте Центральни Комитета соцамгеи кхьежжа хоадам боллам болх чакхбоаккх культура учреждененца районерча къахьегамхоша кхувш йоагӀача тӀехьенна интернациональни а патриотически а кхетам луш. Цу дол-стамех бола болх къахьега шерагӀа делабу районерча культучреждененца хӀана дезача цӀейшта — СССР 60 шу дизара, нохчийн гӀалгӀайн автономе 60 шу а Нохчийн ГӀалгӀайчен шоай лоӀаме Россена юкъеяха 200 шу а дизара цӀейшта кийчо еча хана.

Тайп-тайпарча формаех пайда а эцаш чакхболха из болх клубийн библиотекайн болхлоша. ТӀеми къахьегамеи ветеранашца вӀашагӀкхетараш лекара балха ганирхой торжественни накъабоалхилга, лекцеш ешилга, беседаш ейла; устни журналаш, хаттарийн жоппийн сайреназ, литература оазош, выставкаш, дешарий конференцеш кхьзола гӀулакхаш чакхдоахилга.

Дукхача наха дакъа лоацаш дика чаккхьаьккхар районерча центральни библиотекин «Октябрь» яхача культура ЦӀенчен болхлоша Котало деп хетань сайре Дукха гӀойла клубашкен центральни библиотека филиалашкен Сийлахь-боккхача Тоамца, СССР Герзашларча Низий цӀейна хетаьж сайренаш, ветеранашца вӀашагӀкхетараш дешархой Ӏуйренаш яьр, кийчъяьй книжни выставкаш «Даим дахарга турпалий гӀулакхаш», «Сийлахь-боккхача тоамча дагӀаш», «Даймохк бахьан литтаб уж», «Къонгашта — дай турпалерча гӀулакхех», «Тоама накъаш», иштта кхыяраш.

Укх тӀехьарча хана районерча библиотекашца чакхьйинай «Хьа турпалаш Даьхе», «Кавказ хиначa тӀема турпалаш», «Уж литтаб Даймохк бахьан», «ТӀехьелена эза даьй денал», «Фелатта Даьхе лорасш», «Сийле хийла Даймохк лорабеш даьттарий» аьнна а кхыйола а литература обзораш.

«Уж хиннаб МагӀалбик лораеш» яха фотовыставкаш я районерча дукхагӀйолча клубашкен библиотекашкен. Каст-каста хул районе МагӀалбик лораеш хиначa тӀема ветеранашца дола кагирхой вӀашагӀкхетараш.

«XXVI съезди къахьегамхошта интернациональни кхетам баларь», «Вай патриоташ — интернационалисташ да», «Цхьан дехале», «ДоттагӀалща ба вай низ» яха а кхыйола а хола кийчъяь выставкаш я районерча еррига а библиотекашка.

Къахьегамхошта, къахьега кхувш йоагӀача тӀехьенна патриотически а интернациональни а кхетам луча йоккха моттиг кхоан городерча тӀемен къахьегамеи сийлен музейга. ЦхьалагӀа шу мара дац из хьейийла. Районa истореха хулла материал гуль вӀаштӀехьдаьннад укхаза. Мехкдаьттахой города а районa а тӀемен къахьегамeи исторех цӀай эхи эзар совгӀа экспонат я тахан музее. Лекарa денга дукхагӀа хул уж. Цу тӀехьа хьинаре болх беш хьаьнагӀа музея заведующий Чербижев Башир.

Цо бувзам лелабу вай мехка тайп-тайпарча минингашка бахача МагӀалбик лораеш лаьттача тӀема ветеранашца. Иштта районе бахача тӀемеи къахьегамеи ветеранашца. ХӀара шера хул районе Котадон цӀей дездела хана кхагӀа баьхке Москвера, Ростовера, Ставрополера, Нальчикера, Орджоникидзера, иштта ГуржехӀера Украинера, Арменера вай мехкахча дукхахча [illegible] Рамехкдаьттахой города тӀемашкенна дагӀа даьлла дала [illegible] даьлла ветеранаш. Районерча къахьегамхой, кхувш йоагӀача тӀехьен интернациональни патриотически кхетам [illegible] бара бокхаь [illegible] да варка хула вӀашагӀкхетараш. [illegible] тӀема сийле [illegible] уйлаг.

Советски халкъа сийлахьа истора. вай замахой тахан нарча турпалерча гӀулакхий ларда тӀа кхетам луш къона тӀехье кхеяра, тахарча къахьегамхой патриотически санхетам чӀоагӀбара бокъа лоархӀам болаш да укх тӀехьарча хана культура учреждененшка дӀаделадаь къахьегама династеш сӀьестия. Дика чакхдаьлаш механизаторий династеш — дезалаш «Кавказ» совхозера — ХалилегӀар, «Сагопшинский» совхозера — ГандалоевгӀар, М. Горький цӀерагӀча совхозера — КостоевгӀар, «Малгобекский» совхозера — ГардалоевгӀар безбелга.

Районерча клубашка хул балха хьалха лаьттача механизаторашца, хьайбаш лелодерашца, комсий кхерашца вӀашагӀкхетараш «Къонгаш — даьй накъагӀа», «Ховстам ба маьхка хьаж йоагӀоча култгашта», «Мехко доккхал ду царех», «Къахьегам ва чӀоагӀбу Даьхен низ» яхача а кхыйолча а темех чакхдоах уж вӀашагӀкхетараш.

Культура болхлоша кхетаду материалистически ларда тӀа мара боккъонца бола коммунистически санхетам кхьадегашка чӀоагӀбе йиш йоацилга. Цудехьа дукха болх чакхбоаккх цар къахьегамхошта атеистически кхетам балара даькъе. Районерча культура учреждененшка атеиста уголокаш я.

Укх тӀехьарча хана тайп-тайпарча атеистически темаех лекцеш йийшай, беседаш яьй.

Наха коммунистически кхетам балара тоьал болх бу СовгӀалгича Кердача Редантерча, «Луч» совхозера культура ЦӀеноша, центральни библиотека, культура кхьча учреждененша.

Цу клубаши библиотекайн болхлошта норадоагӀа масса а хана наха юкъера болх тоабара пайдане дар. ХӀана аьлча, уж каст-каста хул къахьегамхой коллективашка, айхха бувзам лелабу нигарча общественни организацешца. Шоашта мога новкъостал дина а ду, шоашта эша новкъостал царгара хиа а дех.

Цхьабакъда, тахан а дукха я районе шоай болх лелабеш йола культура учреждененш а. Царех лархӀа йоагӀа Юкъерча Ачалкхера, Пушкина цӀерагӀча участкера, Бековичера, Чкаловера, Инаркъера культура ЦӀенош, Дабий-Юртара Юкъерча Ачалкхера, Инаркъера библиотекаш. Цу клубашкайн библиотекашкарен болхлой теттара кӀезига хул наха бола беча моттигашка, эсала лелабу наьха культура лакхъяра царна интернациональни патриотически, атеистически кхетам балара болх.

Берригача Советий мехка а вай республика а дезача цӀейшта кийчо яраца дувзадена дукхa дика гӀулакхаш чакхдаха лаьрхӀад МагӀалбике. Цу юкъе да город, цун майдаши улицаши, юрташ тоаелга, хоаьелга; лоалахачча вежарашка йолча республикашца, областашца, районашца интернациональни доттагӀала бувзамаш дӀахо а чӀоагӀделга; кхаь турах халкъа самодеятельни художественни кхолламга хьажар чакхдоакххилга.

Районе дӀадаха шу чакхдоалаш нистеяьнай халкъа художественни кхолламга хьажара хьалкара тур. Цига дакъа лоацаш хилар 2300 совгӀа сага чувоагӀаш йола 83 коллектив. Царна юкъе яр тхьо совгӀа хоровой коллективаш, пурийтта вокальни группа, илх вокально-инструментальни ансамбль, пийтта халхарий коллектив, кхыяраш.

Цхьабакъда, пурий пхьа белгалдаьккха деза, районерча дукха къахьегамхой коллективаш халкъа художественни кхолламга хьажаре дакъа ца лоацаш [illegible] кхыйолча культура учреждененна а цига эсала дакъа лацала.

М. МЕРЖОЕВ,
МагӀалбика горисполкома культура отдела заведующий.
А. ХАРСИЕВ,
«Сердало» газета собкорр.

КХАЛСАГ — ТӀЕМА ШЕРИЙ ФИЛЬМАШКА

А. Довженко лаьрхача «Алан шерий повесть» яхача фильмачa турпало, шарлала [illegible] совецки кхалсаг дег [illegible] лоархӀаш, цун кхелах дог лаьаш хилар хьалхокхаш дола дехаш — чӀоагӀа чоп лаьй тӀемо советски кхалсага-нанна. Салтий ниаш, оаькъара бесa шинелаш юхаш даьр шо мехкарий, цу хинарча кӀантий уллашка. Цар уйлашка хоалгӀоьла гӀирс бухьаш дар шо. Бакъда, исторе иштта лаьрхӀа хинналанар из. Цо гӀадийхар шун, мехкари, дегӀа тӀа [illegible] дехкар музыка метта [illegible] шоана [illegible] толий [illegible] аш, зенашта меттел белар йоагача цӀераш яь. ТӀем тӀа иштта хьинаре дакъа лаьцадаш кхалнаха вай мехка мa. Йайна бола кхалнах — бӀухой, санитаркаш, сотлисташ, разведчикаш, снайдераш, партизанаш».

Кинематографа торонашa йиш хилийтай Сийлахьа боккхача Даймехка тӀем тӀа дакъа лаьцача кхалсага сурт-сибат хьахолла. Хьахьекхар кхалсаг-нана кхалсаг-салте.

ТӀема хахарча дикагӀдолча фильмаех да Ф. Эрмлера «Цо лораю Даьхе». Донской Марка «СелаӀаз» лха фильмаш. Халкъа кортамукъале бахьан лоаттабу къоесам хьекхаб цу картинашка Лукьянова Прасковьяй, Костюк Оленай сурт-сибаташка гӀолла.

МугӀарерча эрсий йоалхоянцах Прасковьях хул партизански отряда командар.

Цун роль ловзача В. Марецкая боккъала ийбса гойт моастагӀаша бер дийнача наьна гӀайгӀа, цун лоӀам, фашисташара чӀир лехар. Нанахьа мо, Лукьянова Праськовья партизански отряде шийн бер немецки танко дийначул тӀехьагӀа счале. Костюк Олена партизански отрядера цӀайюда юрта бер ле аьнна. Бакъда, партизански отряд мичахьа латт хьаьла яхаш, кӀеьна дургйа яхаш, фашисташа таӀалар гӀаоттаду Оленайна. Из дӀа ца алар бахьан долаш моастагӀаша бойбу нана а бер а.

Уж картинаш ларде а эшиш ала йиш я, советски кинематографисташа тӀема шерашка хьакхеллача фильмашка тӀемо яхьаш йола гӀайгӀа, новкъ гӀайгӀа санна хьахьекхай аьнна. Из иштта да а да. Цу хана массанахьа хьалтехача нерга тӀа кӀай гӀоа хьарна кхалсаг тӀалаттача плакатош тӀа а ладаь хиннараш Ӏар «Даьхе-нана кхайка», яха дешаш.

ТӀема хахара наьна сурт-сибат хьаьхоллаш йола кинопроизведенеш дукха кица йиш я. Масала, режиссера С. Герасимова «Къона гвардия» яхача фильма турпала Кошевой Олега дег тӀара баркал оал шийн нанна цо шо нах. Даьхе ела Ӏомнарах моастагӀашта дуьхьала латта гӀо дарах.

Режиссера Л. Арнштама «Зоя» яхача фильма турпал Космодемьянская Зоя цӀаккха йицлургйоаш я. «Турпал ва даим майрал гойтар, нахка ираз бахьан шийн вахар дӀадала кийча вар», — яха, нанас шийга алаш хинна дешаш диллургдоацаш я Зоя. Маьтта цо дӀа а лу шийн вахар наьха ираз бахьан.

«Салтечох йола баллада» яхача фильме нана хьахьекхай Даьхе бахьан майра лаьттача, юха цӀи ца баьхкача беррига кӀантий наьна сурт-сибат санна. Алеша Скворцов шийн нанна мархӀакхийтта воалаш хетаду. Наь наца волча цу минуташа вийшй дегӀа наь чуботташ санна, денал сопдоахаш санна.

«Нана, со цӀаоагӀаргва», — йоах цо ше къаьста дӀаводаш Йоаной беращара уйла, из хиннай цу тӀема денношка Даьхе лораершта виз тийннар, денал айдаьр.

Х. НАСУГАЕВ,
НГӀАССР пачхьалкхен госкино методкабинета директор.

Ӏилма — юрта боахама

КАРЕЛЕ ЧКЪАЬРИЙ

Карельски автономни республикех оал Ӏамий мохк. Укхаза ба 61270 Ӏам. Цун доахи тӀа да 40 доккхен наӀах йорт совгӀа эӀамиген Ӏодда хий. Цу хишка, ихтиологашна ма лархӀара, 31 тайпара чкъаьрий да. Царел аханел дукхагӀа дараш гетара дола лоархӀа лососеви дараш да, цул совгӀа укхала да щука, карп, елец, голавль, иль, лещ.

Чкъаьрий боахама проблемаш кхачанщиӀяра комплексни эффективни лоархӀаме опыт гулъяй Кареле. Цун Ӏилма ларда хилар чкъаьрий боахама Кьилбзеда тохкамеи проектно-конструкторски института Ӏилмахой балхаш.

Бейтала тернам тӀабохийт институто чкъаьрий дела фуни лебиран уж керлача климатата лихоран Судак, омуль, пелядь, нрол, севански форель, угорь, муксун лхоарашта акклиматизаци доя гӀулакх биологически билкюп тӀа даккха оттадаьд. Ераш да цхьадола практически хьахиннараш: судак чухецар бахьан долаш лоархӀаме лахкъьий моттигерча шин Ӏама овсаоле. Дукхача эӀамигача Ӏамашка даьд пелядь гулаш.

Кареле рыбоводноакклиматизационни балхаш 2000 шерага кхачалца дегӀадоала дара схема оттаир чакхдаьккхад институто. Кареле меттел лоаллахарча Архангельски, Вологодски областий, Коми АССР а чурча хий латтача моттиигий кадастрови тохкамаш даьд. Отта а я производственни тохкам баьльнай хила езача тайпара гидрологически режим лоаттае вӀаштӀехьа долча Ӏамашка пелядь кхебара биотехнологи.

ЛоархӀаме толамаш даьхар чкъаьрий леладара гӀулакх дегӀадоаладеш СССР а Ӏилмай Академе биологе Института Карельски филиала чкъаьрий экологи хила лелача позвоночни доацарийн лабораторе Ӏилмахоша. Цар ду лососеви сигови чкъаьрий тайпаш дебадарца дувзадена фундаментальни тохкамаш. Чкъаьрий боахама оасарле сонйоаккха гӀулакх Ӏомаду. Лабораторе балхаш вӀаштӀехьдаьккхар дукхача доккхача Ӏамаш тӀа чкъаьрий леладара балха хьалха оттаь схема кердаькка.

Кареле Ӏилмахошта ихтиологашцеи чкъаьрий леладерашта практикашцеи хьалхайка латта лоархӀамеча декарех цаӀ кхоачадеш ва кьола гидробиолог Шустов Юрий. Из да Кареле хишкеи Ӏамашкеи, промышленни спортивни чкъаьрий дувцара лоархӀаме объект йола «корелевские» яха атлантически лосось юха чухецар. Из масанахьа вӀедигдуса латт цаӀ ропЇнашашдари хи тӀа гӀолла хьу Ӏоачиттари бахьан долаш. Цудехьа Шустова балхаш лоархӀаме — хет вай гидробиологашта меттел доа эол дехкарчарна а.

ХӀана Карельски АССР-а болх беш я лососеви чкъаьрий леладерш йола кхоаь чкъаьрий завод. Шин шера «хьеду» лососеви пхьадар таш лоархӀа йьна йаса нашка. ТӀаккха уж [illegible] хоршкачa хий чуяткъача моттигашка. Масала, 1981 шера Ладожски Ӏам чу хиннар [illegible]

[illegible] даьлад уж. Сийлахь боккхачи Даймохка тӀем тӀа.

Иштта, «Каменяра» арахьоц городашка чохка дӀахоа йоацаш дойдийтачи дола кхеравлехекам турпахоашашм оаӀаьур.

ХӀара шера «Каменяра» арахьох 2,5 эзар гӀарта книжка — [illegible] Кхера укхаза [illegible] чу [illegible] 17 эза гурта [illegible]

ИЕНОМОНЦИН [illegible]
АПН корреспондент.

А з е р б а й д ж а н с к и С С Р. Практически лаьрхӀача кхоачаургйоацаш запасаш йола, гонахьа цӀена хургхилара тешаш болаш энерги луш йола хӀама лахар — Ӏилмахой керттера дарех дехкар.

Цу тайпара энерги яла тарлуш йола хӀама водопровод я яхаш каст-каста хьалхадоал. Хих водородни доагор даккхарца ювзаена эксперименташ еш ба Азербайджански ССР Ӏилмай Академе радиационни тохкамий сектора Ӏилмахой. Сектора болхлоша цу гӀулакха кийча я яьй толаме пайда эцаш а водородни доагор даккхара химически термохимически разложени яра процесса лелаеш йола лакхатемпературни гелиоэнергетически установкаш. МаьӀхеи михеи энергех пайда а эцаш иштта духхьал хина электролиза ела а чакхдаьккхад.

Азербайджански Ӏилмахошна хьалха фотоэлектрически водородни установа МаьӀха новкъостал а деш хьанo водород локкхара пайдаешаш йола электроэнергия.

СУРТА ТӀА: Ӏилмай болхло Салами Октай установка бола [illegible] болх.

О. ЛИТВИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

Польски халкъа иллеши халхараши москвичашта довзийтаж

МОСКВА. [illegible] иллеши халхарийн москвичашта дӀахьокхаш хиннай «Шленск» яха польски ансамбль. Советски Союзе гастролашка баьхка хьыяцй Пачхьалкхен Центральни концертни заля выступленеш еш хиннаб.

Тхьаь итт шу гарта за хьалха хьахина из коллектив ПНР доазол гаьнна арахьа йовзаш я. Цун искусство йийлай Европа, Азе, Африка, Америка тхьоьт сол. Цо долча мехкашкарча зрителошта. Цкъа санна дукха [illegible] выступлеш ет хиннай [illegible] Советски Союзе Ансамбла творчество польски Къахьегама байракх [illegible] Дорригдуцен Мантре Совета доцо медаль еща [illegible] яьнилай.

СУРТА ТӀА: «Шленск» яха ансамбль «Россия» яхача Центральни концертни зале выступлеш еш хана.

Н. МАЛЫШЕВЕИ,
А. СЕНЦОВЕИ сурт.
ТАСС фотохроника.

Редактора заместитель
М. М. ХАМХОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

4 МАРТ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Хан».
8.45 — «Воскресенье» яха художественни фильм. ШоллагӀа серн.
11.10 — «Мичаа [illegible] турман [illegible]».
13.15 — «[illegible]».
13.30 — «Кердадараш».
13.50 — «Подмосковье нателела шерна тӀа». Телевизионни документальни фильм.
16.50 — Баянистий оркестра концерт.
17.15 — «Шахматни школа».
17.45 — «[illegible]» техникашта йола передача.
18.10 — «СССР халкъий Учи ӀаӀа Спартакиада». Красноярскера передача.
19.10 — Миллионий ленински университет. Передача дӀадьо СССР Ӏилман академе член-корреспондента [illegible]
19.45 — «Тахан дуне тӀа».
20.00 — Еррироссийски конкурса лауреата Т. Вольская вистолен (домра).
20.15 — Экрана тӀа — «Девчата» яха художественни фильм.
22.00 — «Хан».
22.35 — «ШерагӀа бе гон» [illegible] программа.
00.20 — «Тахан дуне тӀа».

II ПРОГРАММА

8.00 — Ӏуйранара гимнастика.
8.20 — «Ирад йола дезал». Телевизионни документальни фильм.
9.35 — «[illegible]».
10.05, 12.05 — Испански [illegible].
10.35, 11.35 — Физика. 8 класс.
11.05 — Возрождение хана искусство. ШоллагӀа передача.
12.40, 13.40 — Физика. 9 класс.
13.10 — «Со [illegible]». Телевизионни документальни фильм.
14.10 — А. Салынске пьесаш «Барабанщица», «Мария».
[illegible]

РАДИО

4 МАРТ
[illegible]

Хаоттам

[illegible]

«КАМЕНЯРА» АРАХИЙЦАД

[illegible]

Мирослав ПЕЧАН,
«Каменяра» яхача издательства директор.

ТХА АДРЕС: 366007, г. Грозный, Маяковски ул., 03. Телефонаш: редактора — 2-43-57, редактора заместителя — 2-63-07, декхашкахьа секретара — 0-24-00, [illegible] — 0-24-01, промышленность транспорта — 0-24-01; юрта боахама — 0-24-00; культура — 0-24-05; письмой — 0-24-07, корректорски — 2-00-00.
НАШ АДРЕС: 366007, г. Грозный, ул. Маяковского, 63. Телефоны: редактора — 2-43-57, заместителя редактора — 2-63-07, [illegible] партийной жизни — 0-24-01, промышленности и транспорта — 0-24-01, сельского хозяйства — 0-24-00, культуры — 0-24-05, писем — 0-24-07, корректорская — 2-00-00.
Газет арадувл шинарен, сред, шоттен деношка.
«Грозненски рабочий» издательства типографи. Маяковски 92. — Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского 92. Заказ № [illegible]